

Növelik a vasúti közlekedés biztonságát

Érdekes, új távközlő- és biztosítóberendezések a MÁV szegedi igazgatóságának területén

A vasúton évről évre növekszik a személy- és a teherszállítás. Ennek megfelelően fejlesztik, korszerűsítik berendezéseit, a többi között azokat, melyek a biztonságosabb, gyorsabb közlekedést, szállítást eredményezik.

A nagyállomás mögötti Tisza-pályaudvaron egymással szemben két MÁV üzem működik. A hivatalos nevük MÁV Távközlő- és Biztosítóberendezési Építési Főnökség 22. számú üzeme — ez Budapesthez tartozik —, illetve a MÁV Távközlő- és Biztosítóberendezési Fenn tartási Főnökség, mely a szegedi igazgatóság hatáskörében működik. A környező érthetőség kedvéért a közutakban az előbbi szerelvéseknél, az utóbbi fenntartási főnökségnek nevezik.

Biztosítóberendezések az ország minden részében

A szerelésvezetőség évi tízmillió forintos tervvel főképpen biztosítóberendezéseket gyárt és a nagyobb felújításokat végzi a MÁV vonalain. Rajta kívül — lényegesen nagyobb kapacitással — a budapesti MÁV Gépjármű Üzemi Vállalat látja meg ezt a munkát. A szerelésvezetőség már csaknem egész évi tervét teljesítette. A szombathelyi állomás négy, s a Budapest Keleti-pályaudvar kétmillió forintos korszerűsítéséhez — mely a vasút nagyobb biztonságát szolgálja — modern fényjelzőkészülékeket gyártott. A szegedi igazgatóság területén, Szajónál és Újszásznál fél millió forintos felújítást végzett. Most cserélik ki a szerelésvezetőség brigádjai Mátyás, Nagylak, Pitvaros, Csanádpalota, Bánkút, Tajó, Kiskunmajsa és Mezőkovácsháza elavult jelzőkészülékeit. A teljesített tervfeladatok között szerepel még a váci Dunai Cementmű iparvágányainak, a záhonyi térség olajátfejtő és faátrakó állomásainak biztosítása, a dombóvári állomás központi, vonatirányító berendezésének elkészítése is.

Távközlés

A fenntartási főnökségen nagyarányú korszerűsítés kezdéséről adtak tájékoztatást. Folyamatosan bevezetik a távközlés, melynek lényegét, hogy bármelyik vasúti telefonon az igazgatóság valamennyi MÁV távbeszélő állomását közvetlenül, központ beiktatása nélkül társasítani, azaz hívni lehet. Ez természetesen nem megy máról-holnapra, a teljes programot az ötéves terv végére valósítják meg országosan. Ekkor már, ha például valaki a szegedi fenntartási főnökségről Zala megye valamelyik állomásával akar beszélni, egyszerűen — újfajta számról — társasítja, s automatikusan bekapcsolódik a hívott fél. De maradjunk napjainknál. Idén már automata alközponttal látták el Makót és Gyomát, hamarosan felszerelik ezt Baján és Orosházán is. Jövőre Szeged — Békéscsaba között biztosítják megfelelő berendezések fel-

szerelésével a távközlést, s az óvatosságot szem előtt tartva legalább tíz-tizenöt percet takarítanak meg egy távolsági beszélgetésnél, ha bármelyik közbeszóló állomással, MÁV-irodával, vagy műhellyel akarnak összeköttetésbe lépni. Azt talán mondani sem kell, hogy milyen nagy előnyeinek vannak a módosításnak: gyorsabb hírközlés, intézkedés — mely a többi között a vasút pontosságát, biztonságát szolgálja. Erről még csak annyit: a nagyobb berendezéseket a budapesti Beloiannisz Híradástechnikai gyár, a kisebbeket a szegedi fenntartási főnökség készíti fel.

Automatizálás — nagyobb biztonság

Az utóbbi üzem másik nagyszabású programja a villamos védőjelzőkészülékek korszerűsítése, illetve kicserélése. Mint érdekességet lehet megemlíteni, hogy ezeket — melyek legnagyobb számban éppen Szeged környékén találhatók — már 1901-ben korszerűtlennek minősítette a korabeli vasutas szaklap. Nos, e célra körülbelül tízmillió forintot fordítanak, s előreláthatólag 1963 végére mindenütt elektromechanikai berendezések szolgálnak a vasút biztonságát a fentebb említettek helyett. Ezek blokkzár alatti tartják a jelzőmezőket, s tökéletesen biztosítják a vonatok kihaladását.

Jövő évben kezdődik a szegedi igazgatóság két vasúti csomópontján, a Békéscsabai és a Kecskeméti állomáson — harmincmillió forintos beruházással — a dominó-rendszerű biztosítóberendezés építése. Ez teljesen automatikusan működik, kizár minden tévedést. Az egész színházzat elektromos összeköttetésben áll a forgalmi irodával. Ha bármelyik vágányra szerelvény, vagy akár magános mozdony, tolatott vasúti kocsi fut be, a szolgálattevő előtti táblán fényjelzés keletkezik. E módszerrel a váltókat is központilag, gombnyomásra állítják majd át.

Vonatjelző őrhelyek

Nagyobb biztonságot, gyorsabb vasúti forgalmat nyújtának az állomások közötti vonatjelző őrhelyek is. Idén Balástya—Szatymaz, valamint Szatymaz—Kiskundorozsma között állítottak fel ilyen, s most, november 7-re készültek el ugyancsak a szegedi igazgatóság területén a Békéscsaba—Szabadkigyósi tanyák, s a Szabadkigyósi tanyák—Kétegyháza közötti őrhelyekkel is. Ezek hasznát, hogy a két állomás között egyszerre két vonat közlekedhet egyirányban, míg korábban a követő vonatnak meg kellett várni, míg az előző a másik állomásra ér. Természetesen több őrhelyet is fel lehet állítani az állomások között, s ennek megfelelően — de ezer-ezeröt száz méter, azaz a fékezési távolság megtartásával — több szerelvény követheti egymást. Az utóbbi évek veszélyét kizárja a biztosítóberendezés.

A szegedi fenntartási főnökség idén közel egymillió forint értékű felújítást végzett, fél millió forint értékben saját rezsisben bizto-

sító és egyéb berendezéseket gyártott, a fenntartáson felüli javításokra egymillió forintot költött, illetve költ az év végéig. Érdekes adat például, hogy fűtőhatvan kilométer hosszúságban cserélték ki a vasúti töltés mellett látható vonóvezetéseket, melyeket a többi között váltó- és jelzőállításhoz használtak. E nagy munkák mellett már előkészítik a jövő évet: a vasúti közlekedés biztonságának további növeléséért, a harmadik negyedév végére befejezték a berendezések műszaki felülvizsgálatát, s a tapasztalatok alapján már októberben megkezdtek a jövő évi program készítését.

Két műszakban szántanak és vetnek a szegedi szövetkezetekben

Az aszályos időjárás rendkívül megnehezíti az őszi szántást és vetést. A szövetkezetek gazdái azonban a gépalakosok segítségével Szegeden is jól, gyorsított ütemben haladnak a fontos őszi munkával, s derekasan hozzájárulnak következő évi kenyérünk biztosításához. A szegedi szövetkezeti földeseken két műszakban, szinte megállás nélkül dolgoznak a dorozsmai, sándorfalvai és deszki gépalakosok gépei. A búzavetési tervet a város közös gazdaságai 75 százaléka teljesítette.

A Dózsa Termelőszövetkezet gazdalközössége napokkal előbb, a Rózsa Ferenc Termelőszövetkezet tagjai

pedig tegnap teljes egészében befejezték a vetést. A Haladás, a Felszabadulás, az Új Élet és a Táncsics Termelőszövetkezetekben pedig néhány napon belül, a következő hét elejére a terveknek megfelelően földbe teszik az őszi magjait.

A város hat közös gazdaságának földjén igen jól halad az őszi mélyszántás, s a munkát 64 százaléban végezték el. A gépalakosok — igen helyesen — a lehetőségek szerint gondoskodtak tartalék alkatrészekről, s így a szinte csontkemény talaj okozta géptöréseket és meghibásodásokat gyorsan kijavítják.

Csökkent a selejt a vasöntődében

Bevezették a napi selejtanalízist

Az öntődék legnagyobb veszedelem a selejt. Érthető, hogy a Szegedi Vasöntődében keményen küzdenek ellene, hol több, hol kevesebb sikerrel. A múlt hónapban bevezetett új intézkedés a selejtanalitika ma ismert legfejlettebb módszerét homósította meg az üzemben: naponta és gyártmányfelelősegenként határozzák meg a selejtkezelő tényezőket.

Jelenleg — az országos szinthez viszonyítva — kitűnő minőséggel dolgoznak az öntőde munkásai. Ennek ellenére, hogy az első évnegyedben meglehetősen sok volt a selejt, a háromnegyed-év összesítése mindössze 6,5 százalékot mutat. Pedig volt olyan időszak korábban, amikor csupán két selejtkezelő miatt legalább ennyi öntvényt kellett beolvasztani. A legtöbb minőségi hiba az úgynevezett hidegfolyás következtében fordult elő. A technológiai osztály ennek elhárítására fordítja a legtöbb gondot.

Más oka is van annak, hogy jelenleg olyan jó az öntőde selejtszázaléka. A két évvel ezelőtti bevezetett prémiumrendszer most érezteti teljes mértékben hatását. A munkások pontosan kiszámíthatják, hogy mennyi prémiumra jogosultak, avagy kell-e kártérítést fizetniük: érdekük a jó minőségi munka. Azt is tudják, hogy sokkal érdemesebb a száz százalékos teljesítést a tervet, de selejt nélkül, mint nagymértékben túlteljesíteni, de sok selejttel.

Kisegítő autóbusszjárat Szeged—Szőreg között

November 8-tól kezdve a MÁVAUT Szeged—Szőreg (malom) között mentesítőként új autóbusszjáratot indít. A kocsit Szegedről a Takaréktár utcából 13.20-kor indul, a szőregi malomhoz 13.35-kor érkezik. Szőregről 13.40-kor indul vissza, és 13.55-re érkezik Szegedre, a Takaréktár utcába.

Azért ne legyünk ilyen szigorúak...

Figyelemztető — fontos munkájuk-bizonyára sok bosszankodás után íródott — tábla függ az Április 4 útja és a Bokor utca sarkán levő gyógyszerértár ajtajában: »Ne is kérjé, mert telefonál, mert csak mentőtökért szabad«. Lehetséges, hogy a környékbeliek sokat jártak ide apró-cseprő dolgaik távbeszélő kereszttűli intézésére, s zavarták a

néhányat említettől: tűzoltóság 05, rendőrségi segélyhívó 07... Természetesen a tökéletes megoldás az lenne, hogy a városnak még néhány pontjára nyilvános távbeszélőállomást szelőléneket fel, melyet már évek óta hívogatók a lakók ezen a környéken, Újszegeden és még több helyen.

„Könyvcsata” indul a Somogyiból

A látogató, aki e napokban a szegedi Somogyi Könyvtár igazgatói irodájába toppan, hamarjában azt hiheti, hogy valamiféle havi tanácskozás színhelyére lépett. Az asztalon ugyanis kisebb-nagyobb, frissen rajzolt Szeged-térképek sorakoznak, s a város különféle pontjain piros, kék, zöld meg más egyéb színes jelzések, körök láthatók. Ezeket tanulmányozza, egészítgeti ki Bezerédy István könyvtárigazgató és Fodor Pálné, a Somogyi Könyvtár fiókhálózatának vezetője.

Mint valami stratégiai megbeszélés — csatába indulás előtt. Valóban, csatáról van itt szó, csak hogy a világ legártalmatlanabb eszközeivel vívott csatájáról. Pedig az ellenség nem veszélytelen: a tudatlanság, a műveletlenség. Ez ellen indulnak fokozott harcra a felvilágosítás, az írott gondolat, a könyv erejével.

A „haditámaszpontok”

A térkép 16 »haditámaszpontot« tüntet fel: a könyvtár fiókjait. A három »főerődítés«: az Ifjúsági Házban elhelyezett, a Brüsszeli körút és a Juhász Gyula utca sarkán nemrégiben bővített, rendbehozott és a Petőfi Sándor sugárút 81/a számú házban működő fiókkönyvtár. Ezek naponta kölcsönöznek és helyben olvasást is biztosítanak. E kiemelt könyvtárakon kívül a Somogyi Könyvtár heti háromszori kölcsönzéssel működött három fiókkönyvtár, heti kétszeri kölcsönzéssel öt fiókkönyvtár, főként a telepeken és heti egyszeri kölcsönzéssel hat fiókkönyvtárat. A központi 3400 beiratkozott olvasón kívül a fiókhálózatból 3800 szegedi lakos kölcsönöz rendszeresen könyvet. Nem megvetendő szám ez, a Somogyi-könyvtárak azonban mégis elégedetlenek vele. Ezért is indulnak csatába a térkép fehérlapjainak meghódítására.

A fehér foltok intése

A könyvtár munkatársainak hosszas fáradozása előzte meg, hogy az említett térképeken ma, sok-sok házban apró, színes jelet találunk. A könyvtár minden olvasójának megjelölték lakóhelyét. A fiókkönyvtárak helyénél fél kilométeres távolságnak megfelelő sugarú köröket rajzolt Bezerédy igazgató. Így érdekes tapasztalatra tett szert. E körökön belül viszonylagosan sűrű a színes pontok, tehát a könyvtártól nem messze eső területekről viszonylag sokan olvasnak. Felfedezték azonban a városnak több fehér foltját, mégpedig azokon a területeken, amelyek e körökön kívül esnek. Itt csak nagyon szörvénnyos, vagyis elenyészően kevés a fiókkönyvtárakból felkereső lakosok száma. Ilyen legszembetűnőbb terület a Tolbuhin és a Csongrádi sugárút közötti városrész, közte éppen a Marx téri új munkásnegyeddel.

A feladat tehát adott: új fiókkönyvtárak nyitására van szükség, mégpedig legelőször a Marx tér környékén, ezenkívül a Rókus városrészben. Területi elhelyezéstől függetlenül, szükséges az ifjúsági könyvtáron kívül, gyermekkönyvtár létesítése is. Távolabbi tervként az Újszegedi Ládagyár környékén, majd egy még későbbi ütemezésben a kiépülő északi városrész környékén kívánatos fiókkönyvtár létesítése.

Ezer új olvasó

E feladatot természetesen egyelőre nem máról holnap

ra valósíthatók meg, hiszen beruházási és helyiséggéprob-lémákkal is járnak. Megoldásukra azonban feltétlenül szükség van. Mutatkozik viszont egy másik feladat is, amelyhez a könyvtár munkatársai máris hozzáfognak. »Csatájuknak« ez a tulajdonképpeni gyakorlati része, ezért készültek az említett térképek, s a hozzá szükséges kimutatások is. A jelszó »minden családból legyen valaki tagja a könyvtárnak«, és most ennek érdekében a könyvtár munkatársai, aktivistái a közeli hetekben, hónapokban minden házba bekopognak majd, hogy újabb olvasókat toborozzanak. A közeli hónapokra egyelőre konkrétan azt a célt tűzik ki maguk elé a Somogyi Könyvtár munkatársai, hogy legalább ezerrel növeljék meg a fiókhálózat jelenlegi beiratkozott olvasóinak számát.

Társadalmi mozgalomként

Nem egyedül készülnek a nagyszerű terv megvalósítására. Nemrégiben hirdette meg ugyanis a Hazafias Népfőnt, a Magyar Nők Országos Tanácsa és a SZÖVOSZ Könyvtárát-mozgalmát, amely a három szervezet tömegerejére építve, a KISZ József Attila olvasómozgalmával összhangban és kölcsönhatásban kívánja minél szélesebb körben fokozni az olvasási igényeket, és továbbfejleszteni a könyvtári munka színvonalát. Ebbe a mozgalomba kapcsolódik bele a Somogyi Könyvtár is, de ugyanakkor számít e társadalmi szervek segítségére, aktivistáinak buzgalmára. A könyvtár vezetősége reméli, hogy a népfőntaktivisták segítenek új olvasók szerzésében, a nőtanács tagjai pedig a könyvtárhelyiségek csinosításában vagy más hasonló támogatást nyújtanak.

A szegedi olvasók igényeinek kielégítése, létszámuk növelése — mint ismeretes — nemcsak a Somogyi Könyvtár feladata, bár a maga 260 ezres könyvtárával, a legtekintélyesebb szerepet tölti be az Egyetemi Könyvtár mellett. Számitásba kell azonban vennünk a két egyetem könyvtárán kívül az üzemi szakszervezeti könyvtárak kiterjedt hálózatát és az iskolai könyvtárakat. Összesen 110 könyvtár működik Szegeden 1 millió 300 ezer kötettel. Mint fiókokkal is rendelkező legnagyobb közkönyvtártól mégis a Somogyitól várhatunk legtöbbet. S a most induló »könyvcsata« bizonyára nem is maradnak majd el az eredményei.

L. Z.

Szegedi kandidátusi disszertáció révén — hatalmas homokbánya

A Szegedi Tudományegyetem Földrajzi Intézetének munkatársa, dr. Andó Mihály adjunktus, kandidátusi disszertációjának készítése többszörös előnnyel jár a gyakorlati élet, a népgazdaság számára. Már a »Dél-Alföld természeti földrajza« című tudományos értekezésének célja is az, hogy pontosan megállapítsa a terület népgazdasági szempontból fontos földrajzi, geológiai és egyéb adottságait.

A disszertáció készítése, az ehhez szükséges anyag és adatgyűjtés közvetve egy másik gyakorlati eredményt hoz. A kutató mintegy háromezer talajmintát vett már, s a Békéscsabai Petőfi Tsz-ben folytatta ezt a munkát. Itt a tsz-tagok felhívták a figyelmét, hogy valamikor útépités közben föld alatti homokrétegre bukkanhat a környéken.

Ennek alapján újabb fúrásokba kezdett, s csakhamar felfedezte a nagykiterjedésű, összefüggő, három méter vastag homokréteget. Megállapították, hogy a durvaszemcsés homok kiválóan alkalmas építkezésekhez, habarcs készítésre, vakolásra. Már meg is kezdték a homokbánya kiaknázását, amely az egész vidéket ellátja ilyen építőanyaggal, s jó bevételhez juttatja a termelőszövetkezetet.

Az eredménynek tudományos jelentősége is van. Ugyanis dr. Andó Mihály vizsgálatai alapján megállapította, hogy a homokréteg nem a szél hordaléka. Arra következtet, hogy az egykori üggyezvezt Ós-Maros, a jelenlegi folyó Ós medre húzódott ezen a területen, s annak az üledéke a habukantak a környéken.